

Svar på arbeidsgruppens rapport om IFIKKs økonomi

Til instituttstyret fra fagseksjonen i klassiske språk

Fagseksjonen i klassiske språk er blitt bedt om å gi sin respons på rapporten fra HF's arbeidsgruppe om IFIKKs økonomi. Vi gir vår tilbakemelding mer detaljert under, men begynner med å oppsummere våre hovedpoenger.

- Gresk og latin er språkfag med behov for å drive intensiv begynnerundervisning. Dette krever **lektorstillinger** i begge språk. Fra høsten 2022 vil seksjonen stå uten en lektor i latin.
- Rapporten dokumenterer at fagseksjonen i klassiske språk har overoppfyllt instituttets krav om 15% **reduksjon av undervisningsporteføljen**. Studentene melder klart og tydelig at dette allerede har påvirket kvaliteten på undervisningstilbudet og at situasjonen oppleves særlig vanskelig for studenter på avansert bachelor- og masternivå.
- **Tiltak med faglige konsekvenser** må være faglig forsvarlige og utvikles sammen med fagmiljøet.

Behovet for en lektorstilling i latin

Innføringskursene i gammelgresk og latin er sentrale byggesteiner i bachelorgraden i klassiske språk og i årsenheten i antikkens kultur. Det legges med rette store ressurser i undervisningen av disse emnene ettersom et godt faglig utbytte for studentene er avgjørende for en vellykket gjennomføring av studieprogrammene og for rekruttering til masterprogrammet.

Fagseksjonene på IFIKK er ganske forskjellige. Klassisk fagseksjon er annerledes på den måten at kjernefagene vi forvalter og underviser i, er språk. Gammelgresk og latin er gamle språk og erfaringsmessig vanskelig tilgjengelige. UiO har en konkurranseulempet i forhold til land vi ellers kan sammenlikne oss med, nemlig ved fagenes stilling i skolen. Gresk har ikke vært undervist i norske skoler siden ca. 1980, latin tilbys ved fem skoler i Norge, og maksimalt to år. En følge av dette er at de aller fleste kommer uten forkunnskaper, og for i det hele tatt å få studenter, må vi tilby begynnerundervisning i begge språk.

Begynnerundervisningen er – for både studenter og lærere – tidkrevende. Innføringsemnene er undervisningsintensive. Studentene møter de antikke språkene for første gang og trenger tett oppfølging. Det er også en form for undervisning som skiller seg fra undervisningen i gresk og latin på mellomnivå og høyere nivå. Av disse grunnene mener vi det er formålstjenlig at en lektor kan ta seg av begynneremnene fast.

Alt dette peker mot at en lektorstilling er den beste løsningen. Det er derfor helt avgjørende at instituttets planer inneholder en lektorstilling i latin.

Tiltak og studiekvalitet

Fagseksjonen er i gang med en periodisk programevaluering, som er del av instituttets plan for en revisjon av studieprogrammene i klassiske språk. Vi mener at utvikling som tar utgangspunkt i fagmiljøene og i dialog med studentene, gir det beste resultatet for studentene. Etter samtaler med klassiskstudentenes fagutvalg er vi bekymret for at tiltakene som allerede er gjennomført i for liten grad har tatt hensyn til kvaliteten i studietilbudet. Dette gjør at vi er opptatt av at tiltak som planlegges for fremtiden ikke fører til studietilbudet blir mindre attraktivt for nye studenter. Tiltak som har faglige konsekvenser, må utvikles av fagmiljøene i samarbeid med studentene og ta hensyn til hvordan tidligere tiltak har slått ut.

En god trend for studiepoengsproduksjon

Seksjonen for klassiske språk har de siste årene arbeidet aktivt for å finne en god balanse mellom emner med bred appell som ikke krever kunnskaper i gresk og latin og tekstemner på originalspråket. Vi har økt studiepoengproduksjonen betydelig ved å tiltrekke flere studenter til våre store emner, dvs. innføringsemnene i gresk og latin (GRE1001 og LAT1101) og de antikke breddeemnene: ANT1100 Antikkens verden, ANT1500 Antikken gjennom tidene, ANT2700, Antikkens litteratur i oversettelse, ANT2800 Antikkens mytologi [som alene hadde 100 avlagte eksamener våren 2020!] og RETKLA1101 Klassisk retorikk. Økningen i studiepoengproduksjon gjenspeiler også at nye og dynamiske kollegaer har utviklet nye emner og tiltrukket flere studenter til våre fag. Men en god trend trenger tid for å konsolidere seg og den siste tidens trange rammer og begrensninger hjelper ikke.

Det er særlig på de antikke breddeemnene vi har mulighet til å øke studiepoengproduksjonen ytterligere og dermed støtte opp rundt språkemnene, som er kjernen i bachelor- og masterprogrammet. Konkret har vi oppnådd mer enn en fordobling (!) av avlagte studiepoeng i løpet av tre år: fra 1915 avlagte studiepoeng i året 2016 til 3955 avlagte studiepoeng i 2019. Innføringsemnene og flere av antikkemnene er åpnet for fjernstudenter som følger undervisningen digitalt, og rekrutteringsgrunnlaget er dermed økt betydelig. Emnepåmeldingen høsten 2020 med flere hundre påmeldte studenter på flere av emnene våre viser også en meget sterk interesse hos studentene.

Antall ansatte og dimensjonering

Studieprogrammene våre har to studieretninger basert på de krevende språkene gammelgresk og latin. Dette gjør at mulighetene for felles undervisning mellom studieretningene er mindre, og fagmiljøet driver på mange måter to separate studieprogrammer. Årsenheten gir større muligheter for å samle større studentgrupper.

Arbeidsgruppens rapport beskriver vår fagseksjon som overdimensjonert. Dette gjenspeiler ikke realiteten – påstanden er rett og slett feil. Seksjonen har 7,5 ansatte, men én er prodekan i perioden 2019–22, så *de facto* er vi nå 6,5. Med de fravær som må forventes i alle fagmiljøer (forskningstermin, frikjøp pga. forskningsprosjekter, lederverv) er dette såvidt nok til å dekke våre undervisningsforpliktelser. Vår nåværende latinlektor går av med pensjon senest sommeren 2022, altså før den nevnte prodekanperioden er over. I en situasjon med press på våre undervisningsressurser har vi allikevel klart å fordoble studiepoengproduksjonen, men denne positive utviklingen nevnes ikke i rapporten. Nå er vi bekymret, for vi ser at vi med en reduksjon i vitenskapelig ansatte vil vi som seksjon i nær fremtid ikke være i stand til å ta vare på den stigende studentinteressen som kan dokumenteres både ved sterkt økt emnepåmelding og ved doblingen i studiepoengproduksjon.

Rapporten kommenterer at NTNU er i stand til å tilby studier i klassiske fag med færre ansatte enn i Oslo. Dette beror dessverre på en misforståelse: NTNU krever at studentene inkorporerer et årsstudium innen et annet fag i sitt andre år av bachelorstudiet og gir dermed ikke undervisning dette året. På masternivå tar studentene alle emner ved samarbeidende universiteter og skriver bare masteroppgaven i Trondheim. Dette er ikke en modell som er attraktiv eller konkurransedyktig for Universitetet i Oslo, et universitet som ønsker å være ledende i Europa. Den nasjonale utviklingen av studietilbud innenfor klassiske språk og antikke studier de siste årene viser at Universitetet i Oslos nasjonale ansvar for klassiske språk har større betydning for å sikre nasjonal kompetanse på feltet enn noensinne.

Rapporten hevder at seksjonen for klassiske språk «har særlige utfordringer ettersom forholdet mellom inntjening gjennom avlagte studiepoeng på den ene siden, og et omfattende fagtilbud på den andre siden bidrar til at fagmiljøet er overdimensjonert.»

Vi er uenige i denne beskrivelsen og mener at våre tiltak fra 2015 har vist at fagmiljøet har et stort potensiale for å trekke til seg studenter, som allerede er i ferd med å realiseres. Fagmiljøet har overoppfyllt instituttets krav til reduksjon av undervisningsporteføljen med de konsekvenser dette har medført, og vi er bekymret for at ensidige tiltak kan ha effekter som ikke bidrar til å løse IFIKKs felles problemer på sikt.

Fellesskap på tvers av instituttet

Både i rapporten og i uttalelser fra HFs dekan i forbindelse med de økonomiske problemene understrekes det at IFIKKs situasjon må løses av instituttet i fellesskap. Vi mener at solidaritet mellom faggruppene på IFIKK er svært viktig i denne vanskelige økonomiske situasjonen og har etter beste evne og faglig kompetanse gjort vårt beste for å støtte de andre fagene: Dag Haug har hjulpet filosofi ved å undervise på logikkemnet på filosofi våren 2020, og Han Lamers har tilbudt seg å hjelpe på kunst- og idéhistorie ved behov. Vi ønsker å fortsette med å være solidariske fra vår side, men vi ønsker oss også solidaritet fra de andre faggruppene og fra

ledelsen. Vi ønsker å bli hørt, konsultert og respektert, særlig når tiltak foreslås som angår våre fag så direkte.

Det klassiske fagmiljøet har et undervisningstilbud som allerede i dag brukes av studenter på tvers av instituttet. Dette gjelder innføringsemnene i språk, men også mange av antikkemnene i antikkens historie, litteratur og retorikk. Vi underviser i tekster og sjangere som er av interesse for alle instituttets fag. Disse emnene fyller faglige behov hos både filosofer, idéhistorikere og kunsthistorikere. Vi mener at disse emnene kan bidra til en effektivisering av instituttets undervisningsportefølje ved at de markedsføres enda bedre overfor studentene på de øvrige av instituttets programmer eller inkorporeres i andre fags 80- eller 40-grupper (noe som særlig kan være aktuelt for emnet RETKLA1101 Klassisk retorikk). Ansatte fra seksjonen er også involvert i konkrete prosjekter for å utvikle emner på tvers av instituttets fag.

Kommentarer til de konkrete tiltakene

Rapporten fra arbeidsgruppen foreslår konkrete tiltak. Vi mener at faglig utvikling og fornyelse må springe ut av fagmiljøet. Tiltak som har **faglige** konsekvenser, må være **faglig** forankret og utvikles i dialog.

Den pågående faglige utviklingsprosessen som fagmiljøet er i gang med (periodisk programevaluering fulgt av revisjon av studieprogrammene slik det er vedtatt i instituttets årsplan) vil omfatte en rekke forslag knyttet til innhold og organisering av studietilbudet innenfor klassiske språk. Vi mener at dette er den rette arenaen for faglig utvikling.

Rapporten kommenterer at NTNU er i stand til å tilby studier i klassiske fag med færre ansatte enn i Oslo. Dette beror dessverre på en misforståelse: NTNU krever at studentene inkorporerer et årsstudium innen et annet fag i sitt andre år av bachelorstudiet og gir dermed ikke undervisning dette året. På masternivå tar studentene alle emner ved samarbeidende universiteter og skriver bare masteroppgaven i Trondheim. Dette er ikke en modell som er attraktiv eller konkurransedyktig for Universitetet i Oslo, et universitet som ønsker å være ledende i Europa. Den nasjonale utviklingen av studietilbud innenfor klassiske språk og antikke studier de siste årene viser at Universitetet i Oslos nasjonale ansvar for klassiske språk har større betydning for å sikre nasjonal kompetanse på feltet enn noensinne.

Kommentarer til begreper og vurderinger i rapporten

«Økonomisk bærekraftig bemanning» (s. 11): Det er viktig at dette sees i sammenheng med hvilke ressurser som kreves for å drive et studietilbud med den kvaliteten som myndighetene krever (NOKUT). En BA og en MA med to studieretninger og en årsenhet kan ikke drives med 3,5 fulle stillinger slik rapporten antyder (riktignok med forbehold) på s. 11. I tillegg til hva som kreves for å gi en minimumsvariant av undervisningstilbudet bør en realistisk dimensjonering ta

hensyn til at ansatte vil kunne være i forskningstermin, ha frikjøp fra undervisning pga. forskningsprosjekter eller ha lederverv på arbeidsplassen. Vi oppfordrer styret til å ta utgangspunkt i faglig realistiske vurderinger i sine diskusjoner og vedtak.

Rapporten påpeker (punkt 2.4) at IFIKKs administrative stab ikke er større enn på institutter av tilsvarende størrelse. Vi vil påpeke at dette ikke viser at det ikke er muligheter for innsparinger og effektiviseringer også i administrasjonen. Vi savner en mer inngående behandling av administrative oppgaver som kan erstattes eller flyttes, også i lys av at de vitenskapelig ansatte tar i bruk nye digitale systemer for undervisningsplanlegging og -gjennomføring. Vi mener at en plan for arbeidet med IFIKKs økonomiske situasjon er avhengig av en grundigere utredning av arbeidsoppgaver og bemanning av administrasjonen.

Arbeidsgruppens arbeidsform

Vi har tidligere kommentert at vår fagseksjon ikke ble invitert til å delta i noen av arbeidsgruppene som har sett på IFIKKs økonomi og mulige løsninger. Vi gjentar dette her og understreker at dette legger et særlig ansvar på arbeidsgruppene for å ta våre behov og faglige forutsetninger med i diskusjonene. Vi mener at dette ikke har skjedd i tilstrekkelig grad, noe som har ført til upresise beskrivelser og tiltak som ikke har faglig forankring. Arbeidsgruppen burde ha konsultert oss som fagmiljø våren 2020 slik at vi kunne bidratt med oppdaterte opplysninger og vurderinger av de problemene IFIKK står oppe i. Vi mener at disse svakhetene ved arbeidsgruppens rapport må tas hensyn til i de videre diskusjonene i IFIKKs styre og ledelse.

Eirik Welo,
fagleder, på vegne av Klassisk seksjon
Blindern, 27. august 2020